

М.В. Рета, к. е. н, доц. НТУ «ХПІ»;

М. Луцицька, магістр, м. Харків, НТУ «ХПІ»

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИМІРЮВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ВІДДАЧІ ПІДПРИЄМСТВА

Показник податкової віддачі виступає основним інструментом управління системою оподаткування підприємства. Аналіз даних із податкової віддачі за минулі роки є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Особливо велике значення цей показник має для малих підприємств, адже найчастіше саме на його основі приймається остаточне рішення про вибір між загальною та спрощеною системами оподаткування.

У сучасній літературі розглядається два основні підходи для визначення величини податкової віддачі. Перший підхід передбачає врахування тільки обов'язкових платежів і зборів, та не враховує додаткових витрат, що несе підприємство при сплаті цих платежів. Другий підхід крім цих платежів також передбачає включення до податкового навантаження витрат на сплату податків. Такий підхід є найбільш обґрунтованим з економічної точки зору, але є надзвичайно складним для розрахунку.

Єдиним способом розрахунку податкової віддачі затвердженим законодавчо в Україні є розрахунок вказаний у "Методичних рекомендаціях щодо складання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання". [1] Згідно з цими рекомендаціями розрахунок рівня податкової віддачі відбувається на основі визначення двох видів податку – податку на прибуток та податку на додану вартість. Податкова віддача з податку на прибуток визначається як відношення податку на прибуток до доходу підприємства, а податкова віддача з податку на додану вартість визначається як відношення податку на додану вартість до доданої вартості. [2] Але ці показники не враховують податкову віддачу на підприємство загалом як інтегральний показник, адже враховуються тільки два види податку.

Крім законодавчо затвердженої методики визначення податкової віддачі існують інші методики, які широко застосовуються на практиці. Усі ці методики зводяться в основному до співставлення суми податків, що сплачуються підприємством, до суми доходів. Відмінності між ними полягають лише в тому, які види податків включаються в чисельник показника і які форми доходів використовуються в знаменнику. Методика А. Медведєва [3] виходить з того, що при визначенні податкової віддачі на підприємство не повинні враховуватися непрямі податки (ПДВ, акциз та ін.) унаслідок їх перекладання на споживача. М.І. Литвин [4] навпаки, включає у чисельник всі податки, що сплачуються підприємством як за своїми зобов'язаннями, так і за зобов'язаннями працівників (податки і платежі, що стягуються з сум на оплату праці). В свою чергу Т. Юткіна, розрізняє відносну і абсолютну податкову віддачу: абсолютна податкова віддача – це податки і страхові внески, що підлягають перерахуванню до бюджету і до позабюджетних фондів [5]. Автор вважає, що непрямі податки повинні включатися до складу податкових платежів. Проте показник абсолютної податкової віддачі не дозволяє порівняти величину податкових платежів з джерелом їх сплати, не відображає напруженість податкових зобов'язань. Тому автор використала поняття відносної податкової віддачі: відношення її абсолютної величини до знову створеної вартості, тобто показник відносної податкової віддачі є часткою податків і страхових внесків, включаючи недоїмку, у знову створеній вартості [5].

Отже, виходячи із вищенаведеного, визначити податкову віддачу підприємства можна по-різному. Кожен з методів має переваги і недоліки, що обумовлено використанням у визначенні податкової віддачі різних, хоча і певним чином взаємопов'язаних показників. Вибір способу або методики визначення податкової віддачі залежить від мети її визначення, а також від можливості застосування - не всі методики можуть бути застосовані без відповідної підготовки фахівців підприємства.

Податкове законодавство нашої країни надає малому бізнесу можливість

працювати за трьома системами оподаткування: загальна система, спрощена система зі сплатою ПДВ, та спрощена система, що не передбачає сплати ПДВ. Багатоваріантність вибору системи оподаткування є безумовним плюсом податкової політики, у той же час являє собою і безумовну складність, бо вимагає відповіді на два основних питання: 1) яка із запропонованих систем найбільш проста та зручна для використання; 2) яка з систем надає найбільші можливості для мінімізації податкових платежів до бюджету. Пошуки відповіді на ці запитання не можуть відбуватися без розрахунку величини податкової віддачі господарюючого суб'єкту. І від того, наскільки методика розрахунку достовірна та універсальна і залежать вихідні результати.

Список літератури: 1. Наказ ДПА України. "Про затвердження методичних рекомендацій щодо складання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання" від 27.06.2012 р. №553 2. *Новосельська Л.І.* Методи оцінювання рівня податкового навантаження на підприємства// Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.10 3. *Медведев А. Н.* Как планировать налоговые платежи. Практическое руководство для предпринимателей // М.: ИНФРА-М, 2000. — 142 с. 4. *Литвин М. И.* Налоговая нагрузка и экономические интересы предприятия //Финансы. – 1998. – №5. – С. 29-31. 5. *Юткина Т. Ф.* Налоги и налогообложение : [учебн.] – М. : ИНФРА-М, 1998. –429 с.

Б.А. Букач, канд. екон. наук, доцент СевНТУ, г. Севастополь

ПРОБЛЕМА ПОИСКА ОПТИМАЛЬНОСТИ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА МАКРОУРОВНЕ

В условиях перманентно изменяющегося налогового законодательства Украины, казалось бы, сам по себе должен возникать вопрос о целеполагании подобного рода действий. Наиболее часто в государственных документах и программах, обосновывающих необходимость реформирования данной сферы общественных взаимоотношений, целевые установки выражены достаточно обтекаемыми, общими фразами. Согласно им практически любая трансформация в налоговой системе призвана снизить налоговое бремя на экономику, повысить фискальную эффективность налогов и сборов за счёт расширения базы налогообложения, улучшить качество налогового